

Dr. Stefan Svensson
010-240 3576
stefan.svensson@msb.se

Konsekvensutredning gällande allmänna råd för ledning av kommunala räddningsinsatser

Bakgrund

Statens räddningsverk har tidigare utarbetat allmänna råd och kommentarer (Meddelande 1988:2) om alarmering av högre befäl vid kommunal räddningstjänst. Dessa allmänna råd och kommentarer gav vägledning bland annat med avseende på kompetens hos räddningsledare samt när högre befäl bör larmas.

Statens räddningsverk har tidigare även utarbetat allmänna råd och kommentarer (Meddelande 1993:2) om plan för länsstyrelsens räddningstjänst. Dessa gav vägledning vid länsstyrelsens planering för och genomförande av räddningstjänst.

Enligt 1 kap. 3§ lag (2003:778) om skydd mot olyckor ska räddningstjänsten planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Bedömningen av effektivitet görs bland annat utifrån aspekter såsom planering, organisering, kompetens, förmåga, övning, utrustning, ledning och samverkan. I det här fallet är det ledning av kommunala räddningsinsatser som behandlas, men detta har ofta en väldigt stor betydelse för effektiviteten vid sådana räddningsinsatser.

På motsvarande sätt som att olyckors karaktär sträcker sig från det relativt okomplicerade till det oerhört komplexa, bör förmågan att effektivt genomföra räddningsinsatser motsvara det faktiska behovet utifrån de lokala/regionala förutsättningarna. Dessutom måste organisationens samlade förmåga att leda beaktas. Strävan är att skapa goda förutsättningar för kommuner och länsstyrelser att kontinuerligt kunna bedöma och anpassa ledning och användning av resurser i förhållande till riskbilden i kommunen, behovet av beredskap och pågående räddningsinsatser.

Syftet med föreliggande förslag till allmänna råd är att ge vägledning för ledning av kommunala räddningsinsatser, inklusive planering, organisering och genomförande av sådana räddningsinsatser. De behandlar både kommunens och länsstyrelsens ledning av räddningsinsatser, och ersätter Statens räddningsverks

Datum
2012-06-25

Diariernr
2009-12722
2009-12723

allmänna råd och kommentarer 1988:2 samt (till viss del) Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer 1993:2.

Problemet

Avsikten med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor är att bereda människor i hela landet ett, med hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Det allmänna ska hålla en organisation som kan gripa in när den enskilde inte själv eller med anlitande av någon annan klarar av att bemästra en olyckssituation.

Det ligger i samhällets intresse att tillförsäkra sig att förmågan hos kommunens organisation för räddningstjänst samt vid länsstyrelsen motsvarar behovet vid olika typer av händelser. Dessutom bör man ha i åtanke att de befogenheter och skyldigheter som, enligt lagen (2003:778) samt förordning (2003:789) om skydd mot olyckor, åligger räddningsledare kan innebära inskränkningar i de medborgerliga fri- och rättigheterna för enskilda eller att de på annat sätt har stor inverkan för berörda. Kompetensen hos de som leder arbetet vid räddningsinsatser bör inte minst av denna anledning vara mycket god i förhållande till de olika typer av händelser eller situationer dessa ställs inför. Den enskilde måste vara säker på att beslut fattas på riktig grund och utifrån en korrekt bedömning av situationen, en bedömning som direkt kan härledas till kompetens men även till kommunens samlade förmåga.

För att säkerställa ett över landet och med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor, med avseende på ledning av kommunala räddningsinsatser, behövs vägledning. Denna vägledning bör bland annat omfatta grundläggande planeringsförutsättningar, vad ledning av kommunala räddningsinsatser omfattar, hur räddningsresurser i stort bör hanteras, samt kompetens, övning och utbildning med avseende på ledning av kommunala räddningsinsatser. Det bör även noteras länsstyrelsens roll i detta, där det finns en möjlighet för länsstyrelsen att, då det fordras omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst, ta över ansvaret för räddningstjänsten i en eller flera kommuner. Syftet med ett sådant övertagande är att förbättra möjligheterna att genomföra omfattande räddningsinsatser, vilket måste säkerställas.

Det sker också en ständig kunskapsutveckling inom räddningstjänstområdet, inte minst i ledningsfrågor, samt att samhället tenderar att bli allt mer komplext, vilket då även omfattar de eventuella olyckor som inträffar. Delvis på grund av denna komplexitet har flera kommuner valt vad som kan betecknas som otraditionella organisatoriska lösningar. Det är av stor vikt och stort värde att sådana lösningar uppmuntras, under förutsättning att de ryms inom gällande lagrum samt att de gör räddningsinsatser effektivare.

Alternativa lösningar

De senaste årens satsningar på utbildning och kunskapsutveckling har endast delvis nått fram, vilket bland annat beror på avsaknad av tydliga krav på fort- och vidareutbildning. Det är idag även flera aktörer som bedriver utbildning med avseende på kommunala räddningsinsatser.

Datum
2012-06-25

Diariernr
2009-12722
2009-12723

En precisering av samhällets syn på kommunala räddningsinsatser med hjälp av allmänna råd är den lösning som krävs för att bereda människor i hela landet ett, med hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

De föreslagna allmänna råden är i alla avseenden utformad med beaktande av proportionalitetsprincipen. Detta innebär således att de allmänna råden är ägnade att tillgodose ändamålet, de är nödvändiga för att uppnå ändamålet samt att fördelar gott och väl uppväger eventuella kostnader mm som de kan orsaka berörda.

Berörda

Regleringen berör primärt kommunernas organisationer för räddningstjänst samt länsstyrelserna. I sin förlängning berör det även såväl enskilda som organisationer, eftersom de befogenheter räddningsledare har kan innebära inskränkningar i de medborgerliga fri- och rättigheterna eller att de på annat sätt har stor inverkan för berörda. Syftet med dessa befogenheter är att genomföra effektiva räddningsinsatser. Den enskilde måste då kunna förvissa sig om att beslut fattas på riktig grund och utifrån en korrekt bedömning av situationen. Avsikten med de här föreslagna allmänna råden är bland annat att säkerställa korrekt hantering av räddningsresurser, räddningsledares kompetens samt en ändamålsenlig organisation för räddningsinsatser, vilket förbättrar för enskilda och för företag vid situationer som ger upphov till ingripande från samhället.

Kostnader och andra konsekvenser

De föreslagna allmänna råden innebär inga kostnadsökningar för berörda, eftersom de ersätter tidigare gällande allmänna råd samt att man redan idag kontinuerligt bör genomföra övningar, fort- och vidareutbildning.

I den mån utbildning av chefer (räddningsledare, m.fl.) inte skett regelbundet tidigare, kan de allmänna råden medföra vissa merkostnader. De eventuella kostnader som då uppstår torde vara väl motiverade med hänsyn till att de avser stärka samhällets förmåga att hantera räddningsresurser, öka effektiviteten vid genomförande av kommunala räddningsinsatser samt att det, på grund av den ständiga kunskapsutvecklingen, är rimligt att förvänta sig regelbunden fort- och vidareutbildning inför sådana räddningsinsatser.

Ikraftträdande och informationsinsatser

De föreslagna allmänna råden avses träda i kraft 2012-11-15. Eftersom de ersätter tidigare allmänna råd och utgör ett viktigt stöd för planering och genomförande av kommunala räddningsinsatser, är det viktigt med ett snabbt ikraftträdande.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap svarar bland annat för den utbildning som är kompetensgivande för räddningsledare, utbildning som ligger i linje med de föreslagna allmänna råden. Myndigheten har även i övrigt ett omfattande kontaktnät med kommunernas organisationer för räddningstjänst.

Information och spridande av kunskap kring de här föreslagna allmänna råden kommer att ske inom ramarna för myndighetens ordinarie verksamhet. Detta

Datum
2012-06-25

Diariernr
2009-12722
2009-12723

omfattar bland annat utbildningsverksamheten, myndighetens tidning ("Tjugofyra7") samt genom regionala seminarier.

Tidsåtgång och administrativa kostnader för berörda

Eftersom berörda (kommuner och länsstyrelser) kontinuerligt bedriver utbildning för sin personal, torde de här föreslagna allmänna råden inte medföra någon ytterligare administrativ kostnad.

I den mån de föreslagna allmänna råden medför ett ökat behov av utbildning hos berörda, vilket då är en brist, kan kostnader för detta motiveras med ökad rättssäkerhet för enskilda och företag samt ökad effektivitet vid genomförandet av räddningsinsatser och därmed även minskade kostnader för samhället.

Konkurrensförhållanden

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap svarar för den utbildning som är kompetensgivande för räddningsledare. Det ligger i samhällets intresse att kvaliteten vid genomförande av kommunala räddningsinsatser är hög och att staten genom utbildningsverksamhet och inriktning av utbildningsverksamhet kan garantera sådan kvalitet. Avsikten med de föreslagna allmänna råden är att skapa enhetlig syn på kommunala räddningsinsatser samt på utbildningen. Detta torde således utjämna eventuella skillnader mellan organisationer som genomför utbildning vilket då skapar konkurrens på lika villkor.

Övrigt

De här föreslagna allmänna råden är avsedda som ett stöd för såväl primärt berörda (kommuner och länsstyrelser) som sekundärt berörda (enskilda och företag). Det kan finnas primärt berörda som upplever de allmänna råden som något betungande, eftersom de ställer krav på kompetens och förmåga för ledning av räddningsinsatser samt eventuellt ökade kostnader för genomförande av utbildning av egen personal. Detta kan motiveras med ökad effektivitet vid genomförande av räddningsinsatser.

Men, och detta är det primära syftet med de allmänna råden, de bör rimligtvis upplevas som förtydligande och därmed underlättande för enskilda och organisationer, som kan komma att beröras av räddningsledares beslut. Det är då viktigt att enskilda kan vara förvissade om att sådana beslut är väl underbyggda och fattade på korrekta bedömningar, vilket ytterligare motiverar behovet av de föreslagna allmänna råden.

Kontaktpersoner

Kontaktperson för de föreslagna allmänna råden, dess bakgrund och tillhörande konsekvensutredning är

Stefan Svensson, Docent/Tekn.Dr.

Telefon: 010 – 240 35 76

E-post: stefan.svensson@msb.se